N° 112. 1862.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 18 September.

Editie van woensdag avond 8 ure.

Middelburg, 17 September.

De troonrede, waarmede de koning eergisteren de beide kamers der staten generaal geopend heeft en welke wij in ons vorig nommer slechts zeer kort mededeelden, luidt woordelijk als volgt:

„Mijne heeren!

„Met voldoening vinde ik mij wederom te midden van de vertegenwoordigers van mijn volk, en tot gewenschte mededeelingen over ons vaderland in staat.

„Mijne betrekking met andere mogendheden is voortdurend die van vriendschappelijke verstandhouding.

„Zee- en landmagt kwijten zich loffelijk van hare taak.

„In het bijzonder komt deze lof aan de zee- en landmagt in Neêrlandsch Indië toe, die, vaak onder zware beproeving, bij het bedwingen van het rijk van Banjermassing haren roem op nieuw hebben gehandhaafd.

„Indië heeft aanspraak op onze hartelijke zorg. Ik reken op uwe ijverige medewerking tot verbetering zoowel van onderscheidene instellingen en wetten, als tot ontwikkeling der middelen van gemeenschap; en vooral ook om het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen behoorlijk te regelen.

„De voorzieningen, welke in een ander deel onzer overzeesche bezittingen de afschaffing der slavernij eischt, zijn of worden genomen. Gij moogt een ontwerp der reglementen op het beleid der regering in de west-indische koloniën te gemoet zien.

„Bij deze en zoo vele andere gewigtige werkzaamheden zal de voorlichting van den onlangs nieuw ingestelden raad van state aan mijn bestuur grootelijks te stade komen.

„Het volksonderwijs gaat vooruit; hetgeen ter vorming van onderwijzers thans gedaan wordt moet daarop krachtigen invloed uitoefenen.

„Na de regeling van het middelbaar onderwijs zal de opleiding van hen die zich voor Indië bestemmen, en voorts het hooger onderwijs uw gemeen overleg vorderen.

„Landbouw en zeevisscherijen gaven aanvankelijk goede uitkomsten. De oogst belooft meer dan middelmatig te zullen zijn.

„Op de algemeene tentoonstelling van nijverheid en kunst te Londen bekleedt Nederland eene waardige plaats. Zij getuigt van vooruitgang in vele takken onzer industrie.

„Onder de publieke werken, welke de nationale welvaart moeten verhoogen, blijft de aanleg der ijzeren staatsbanen en van betere waterwegen naar zee onafgebroken mijne aandacht trekken. Wat de eerste betreft, zullen enkele stukken in het aanstaande jaar denkelijk voor de dienst geopend, en zal u eene voordragt tot regeling der exploitatie onderworpen worden.

„Hetgeen aan het in werking komen der wet op de regterlijke inrigting dient vooraf te gaan wordt voorbereid, met al den spoed dien de omvang en het gewigt van den arbeid gedoogen.

„De toestand van 's rijks geldmiddelen is bij voortduring gunstig. Zij laten toe, dat, ondanks de uitgaven voor de spoorwegen en de emancipatie der slaven, schulddelging voortgezet en aan de groote waterwegen naar zee begonnen worde.

„Het plan eener geleidelijke herziening van ons belastingstelsel, waarbij de belangen der gemeenten in het oog zijn gehouden, zal u worden medegedeeld. Eenige van de daartoe vereischte wetsontwerpen zijn gereed, aan andere wordt voortgewerkt.

„Gij wordt, mijne heeren! tot gewigtige beraadslagingen geroepen, die het gemeen overleg, onder Gods zegen, tot afdoende en heilzame besluiten brenge!"

„Ik verklaar de gewone vergadering der staten generaal geopend."

Bij de kamer van koophandel en fabrieken alhier is ontvangen en ligt voor de belanghebbenden ter inzage: 1. eene opgaaf betreffende den handel en de scheepvaart van Groot-Brittanje en Ierland over de maand en de zeven maanden geëindigd op 31 julij 1862; 2. een tabellarisch overzigt van den handel van Lubeck gedurende 1861.

De gemeenteraad van Goes heeft, in eene jl. maandag gehouden zitting, een adres vastgesteld aan de tweede kamer der staten generaal, waarin de bezwaren worden aangetoond tegen de voorgenomen opheffing der arrondissements-regtbank in die gemeente.

Het verslag dier zitting moeten wij, wegens plaatsgebrek, tot een volgend nommer laten liggen.

---

* Uit Goes schrijft men ons:

„Maandag stond voor de regtbank alhier te regt de ziekenvader van het gasthuis, beschuldigd van diverse ontvreemdingen uit het gesticht. Uit de verklaringen van een tiental getuigen bleek, dat de beklaagde op verschillende tijden boter enz. heeft ontvreemd en te gelde gemaakt. Het openbaar ministerie rekwireerde gevangenisstraf van een jaar. c. e. De uitspraak is bepaald op aanstaanden maandag."

---

* Men schrijft ons uit Leiden, 14 september:

„Gisteren avond hebben er in onze stad ongeregeldheden plaats gegrepen, die ernstiger geworden zijn dan de oorzaak waard is waaruit zij zijn ontstaan. Een maatregel, genomen door den 1en kommissaris van policie, welke aller willekeurigst moet genoemd worden en buiten eenige noodzaak was, betreffende de passage langs een aangewezen kant in een op zaturdag avond zeer druk gedeelte der stad (de Botermarkt), schijnt bij het jongere gedeelte der bevolking tot misnoegen aanleiding gegeven te hebben. De beambten der policie hadden in last met gestrengheid bovengemelden maatregel uit te voeren, waartegen men zich al spoedig verzette. De menigte, die met honderden was aangegroeid, schoolde zamen en raakte met de policie slaags, die op de vlugt werd gedreven. Al zingende en schreeuwende begaf men zich naar het huis van den kommissaris van policie, op den Apothekersdijk, met het doel er alles te vernielen; de glazen zijn er dan ook niet gespaard gebleven. Een gelijk lot ondergingen de ramen der huizen langs die geheele buurt van de Kouwensteeg af, en de groote spiegelruiten van het magazijn in manufakturen van de heeren Bahlman & co. op de Botermarkt. De policie was niet bij magte de menschen-massa, welke inmiddels voor het bureau van policie was zamen gevloeid, om eenige jongens die gearresteerd waren te bevrijden en waar men allerlei baldadigheden pleegde, uiteen te drijven; men heeft zich genoodzaakt gezien, de militaire magt te hulp te roepen, en niet dan op herhaalde aanmaningen van het hoofd van het plaatselijk bestuur, (bij afwezigheid van den burgemeester den wethouder Stoffels) en bedreigingen dat er zou gevuurd worden, is men eindelijk uiteen gaan. Het overige gedeelte van den nacht is rustig voorbij gegaan.

„Heden heerscht er nog veel opgewondenheid; honderde personen van beider sekse, voor het meerendeel fabriekarbeiders, loopen al zingende langs de straten; aan de militairen, zoo wel artillerie als infanterie, is order gegeven zich heden avond gereed te houden, om op het eerste bevel uit te rukken. Er zijn echter geen verdere ongeregeldheden voorgevallen.

„De kommissaris van policie is door den minister van justitie tijdelijk in de uitoefening zijner funktie geschorst."

Volgens het Nieuw dagblad van 's Gravenhage zal het japansch gezantschap niet ten tweeden male ons land bezoeken, om een definitief antwoord van onze zijde te ontvangen op de voorstellen van zijne regering, zoo als aanvankelijk het voornemen was. Het heeft verzocht dat antwoord naar Parijs op te zenden.

De kommissie door de Nederlandsche maatschappij ter bevordering van nijverheid benoemd, om onderzoek te doen naar den invloed van den brand te Enschedé op de aldaar tijdens die ramp aanwezige brandkasten, bestaat uit de heeren dr. C. H. J. van Berchijns, J. Westenenk Gz. en A. J. Wilhelm, te Deventer, en F. J. Koek, te Enschedé. Zij is ruim twee dagen te Enschedé werkzaam geweest en heeft aldaar een aantal belangrijke opgaven en stukken verzameld. De uitkomsten van haar onderzoek zullen later in een verslag aan de maatschappij worden medegedeeld. (*Haarl. cour.*)

In een vorig nommer deelden wij mede dat bij de sluiting der tentoonstelling te Londen op den daarvoor bepaalden tijd door de borgen nog eene som van 45,000 p. st. zou moeten worden bijbetaald. De koninklijke kommissie voor de tentoonstelling heeft dezer dagen eene langdurige zitting gehouden waarin ook gesproken is over de sluiting der tentoonstelling. Een besluit is daaromtrent nog wel niet genomen, doch men meent dat eene verlenging zal worden toegestaan.

Benoemingen en besluiten.

BELASTINGEN. Benoemd tot ontvanger der direkte belastingen en akcijnsen te Wieringerwaard de heer W. F. R. P. de Salengre, thans surnumerair der direkte belastingen, in- en uitgaande regten en akcijnsen te Rotterdam.

Kerk- en schoolnieuws.

Aanstaanden zondag namiddag zal, naar wij vernemen, het nieuwe kerkgebouw voor de hervormde gemeente te Wolfaartsdijk worden ingewijd.

Staten generaal.

EERSTE KAMER.

Gisteren ten 11 ure is eene openbare zitting gehouden, waarin de heer Blankenheym, als tijdelijk voorzitter, mededeelt, dat van de heeren Rijsterborgh, Hartsen, Nobel, Sassen en de Vos van Steenwijk schriftelijk berigt is ontvangen dat zij verhinderd zijn de zitting bij te wonen.

De heer Viruly, wiens geloofsbrieven in de vorige zitting zijn onderzocht, en die, blijkens eene voorgelezene kennisgeving van den direkteur van het kabinet des konings, de gevorderde eeden heeft afgelegd, wordt binnengeleid.

Voorts wordt voorlezing gedaan van het besluit, waarbij mr. J. A. Philipse wordt benoemd tot voorzitter voor het zittingjaar 1862—1863.

Daar volgens het reglement van orde het eerst de geloofsbrieven van den voorzitter moeten worden onderzocht, zoo deze is afgetreden, benoemt de tijdelijke voorzitter tot dat einde eene kommissie van drie leden, bestaande uit de heeren van Beeck Vollenhoven, van Eysinga en Michiels van Kessenich.

Na eene korte schorsing brengt die kommissie, bij monde van den heer van Beeck Vollenhoven, rapport uit en besluit de vergadering tot toelating van mr. J. A. Philipse, als lid der kamer.

Vervolgens zijn twee kommissiën benoemd tot onderzoek van de geloofsbrieven, volgens welker rapport tot toelating der nieuw benoemde leden besloten wordt.

De voorzitter zegt daarna: Mijne heeren, de herkozen en nieuw benoemde leden dezer kamer! Het is mij als voorzitter hoogst aangenaam u in deze vergadering te verwelkomen.

Vereerend en gewigtig is de taak die gij òf op nieuw òf voor het eerst op u hebt genomen.

Vervult die met het meeste genoegen. Zij het u allen vergund een aantal jaren in deze kamer werkzaam te zijn en wordt het voor u steeds de aangenaamste herinnering voor het welzijn en de belangen van het zoo dierbaar vaderland ook het uwe te hebben bijgedragen.

Mijne heeren de leden dezer kamer!

Door zijne majesteit onzen geëerbiedigden koning, op de voordragt van den raad van ministers, op nieuw belast met de aanzienlijke betrekking van voorzitter dezer kamer, ben ik met een diep gevoel van dankbaarheid voor deze zoo vereerende onderscheiding, weder in uw midden opgetreden om deze aan mij opgedragen taak te aanvaarden.

Ik doe het echter met niet minder schroom dan vroeger, volkomen bekend met het groot gewigt van hetgeen aan het voorzitterschap dezer kamer is verbonden.

Uwe mij bekende welwillendheid doet mij echter hopen op de voortduring van uwe reeds meermalen door mij ondervonden hoog gewaardeerde ondersteuning, waartoe ik mij op nieuw met aandrang aanbeveel.

Wij gaan, zoo het schijnt, mijne heeren, een belangrijk tijdperk te gemoet, daar wij, zoo als op gisteren ons door den koning is aangekondigd, tot gewigtige beraadslagingen zullen worden geroepen; worden wij mijne heeren bereid gevonden werkzaam te zijn, zoodra daartoe voor ons het oogenblik zal zijn gekomen.

Doen wij het dan met die kalmte en beradenheid, welke van ons mogen worden verwacht.

Zij de almagtige onze steun en ruste Gods dierbaren zegen op al wat in dit zittingjaar door de staten generaal zal mogen worden tot stand gebragt.

Ik verklaar het voorzitterschap dezer kamer te hebben aanvaard.

Vervolgens is mededeeling gedaan van eenige ingekomen stukken, boekwerken en petitiën. De laatsten worden gesteld in handen eener door den voorzitter benoemde kommissie, bestaande uit de heeren Quintus, Viruly, van der Heim van Duivendijke en van der Oudermeulen.

Nog zijn ingekomen, inlichtingen van den minister van binnenlandsche zaken betrekkelijk het in de vorige zitting ingekomen adres uit Vledder.

Tot leden der kommissie voor de stenografie worden benoemd de heeren Blankenheym, 't Hooft en Bosch van Drakestein.

De vergadering heeft besloten de troonrede met een adres te beantwoorden en heeft zich na de trekking der afdeelingen daarheen begeven tot het benoemen van voorzitters, ondervoorzitters en leden van de kommissie, belast met het ontwerpen van een adres van antwoord.

In eene heden ten 11 ure gehoudene zitting is ter tafel gebragt het koncept-adres van antwoord op de troonrede, hetgeen naar de afdeelingen verzonden is tot onderzoek. De beraadslagingen daarover zijn bepaald op donderdag aanstaande, des voormiddags ten 11 ure.

TWEEDE KAMER.

Maandag ten 3½ ure zijn de werkzaamheden hervat.

De tijdelijke voorzitter de heer mr. S. H. Anemaet (als oudste lid in jaren) deelde mede dat zijn ingekomen de geloofsbrieven van de nieuw benoemde leden.

Naar aanleiding van art. 3 van het reglement van orde, worden twee kommissiën benoemd, elk van drie leden, om zich met het onderzoek der geloofsbrieven bezig te houden.

Gisteren hebben de verschillende kommissiën verslag uitgebragt op de in hare handen gestelde geloofsbrieven der herkozen en nieuw benoemde leden. Het advies strekte tot toelating van allen, met uitzondering van den heer mr. A. A. J. Meylink, gekozen in het kiesdistrikt Eindhoven, die alleen is toegelaten onder voorbehoud van eedsaflegging en na overlegging eener andere verklaring omtrent de openbare betrekkingen welke hij bekleedt.

Vervolgens is de kamer overgegaan tot het opmaken van eene lijst van drie kandidaten voor het voorzitterschap der kamer.

1e kandidaat: de heer van Reenen bekwam 31 stemmen,

Dullert 20, van Heemstra 2; Hugenholtz, Heemskerk Bz van Goltstein en van Bosse elk ééne stem.

2e kandidaat: de heer Dullert bekwam 34 stemmen, van Heemstra 14, van Goltstein 4, van Nispen van Sevenaer 2, Groen van Prinsterer 2, van Heukelom, Heemskerk Bz., Myer, van Lijnden en Godefroi elk ééne stem.

3e kandidaat: De heer van Heemstra bekwam 23 stemmen, van Goltstein 21, van Nispen van Sevenaer 4, Jespers 4, van Lijnden 2, Groen van Prinsterer 2, van Bosse, Bots, van Heukelom en Heemskerk Bz. elk ééne stem, terwijl één blanko biljet in de bus werd gevonden.

Niemand de volstrekte meerderheid van stemmen erlangd hebbende, wordt overgegaan tot eene tweede vrije stemming.

De heer van Goltstein bekwam 30 stemmen, van Heemstra 25, van Nispen van Sevenaer 2, van Lijnden 1, terwijl 2 blanko biljetten in de bus werden gevonden.

De lijst bestaat dus uit de navolgende heeren: mr. G. C. J. van Reenen, mr. H. W. Dullert en mr. J. K. baron van Goltstein. Zij zal aan Z. M. den koning worden aangeboden door eene kommissie uit de kamer, bestaande uit de heeren stemopnemers van Eck, Guljé, Fransen van de Putte, de Meester, alsmede uit de heeren de Lom de Berg, van Mulken, van Lynden en Kappeijne van de Coppello.

Daarna wordt de vergadering gescheiden.

VIIE NEDERLANDSCH TAAL- EN LETTERKUNDIG KONGRES.

V.

Brugge, 11 september 1862.

Liever dan u mede te deelen, dat de derde zitting van het kongres, gelijk van zelf spreekt, door het lezen der notulen werd geopend, berigt ik u, dat gisteren op het diner een bronzen gedenkpenning aan de leden werd rondgedeeld. Die medalje vertoont aan de eene zijde het borstbeeld van Jakob van Maerlant, met het omschrift: „Jakob van Maerlant, die vader der dietschen dichtren algader"; terwijl men op de keerzijde leest: „VIIe Nederlandsch taal- en letterkundig kongres, Brugge, 8, 9 en 10 september 1862." Wij deelden allen van harte in den dronk, door Beets ingesteld op de schoone kunsten in het algemeen, en inzonderheid op den heer Leopold Wiener, wien alle eer voor de vervaardiging van dit kunststuk toekomt. Het leverde een eigenaardig gezigt op, twee belgische dichteressen, waarvan de eene mevrouw van Ackere, geboren Maria Doolaeghe, u niet onbekend mag zijn, aan dezen disch te zien aangezeten, te midden harer kunstbroeders. Ware het kongres gehouden in de stad der Maatschappij van nederlandsche letterkunde, wie weet of men ze wel zou hebben toegelaten? De toongevers ten onzent, zoo wel de heele als de halve, schijnen maar niet te begrijpen dat een auteur tot de letterkundigen behoort, „al draagt die ook een samaar, zoo als wijlen zeker bekend erotisch (?) dichter ergens gezongen heeft. De vrouwelijke auteurs hier te lande onthaalt men op komplimenten, misschien stuurt men haar een afdruk van zijne werken — maar haar toe te laten bij vergaderingen als deze — wie zou het in zijn hoofd krijgen! De man is de baas; geen vrouwen gehoord op letterkundig gebied; wat haar *de facto* toekomt, haar onthouden! O leden der Maatschappij van letterkunde, spiegelt u aan uwe taal- en kunstbroeders in het Zuiden — en verbetert u, liever dan er over te haspelen tot vermoeijens toe, of uw keuze ook met de wet in strijd zou zijn. Wee u, als gij u niet verbetert! — Men heeft mij in 't oor gefluisterd dat van Lennep reeds een „savonnade" voor u gereed heeft — en gij zoudt teregt die bestraffing hebben verdiend. Maar *passons outre!*

De beraadslagingen over de spelling-kwestie van *aa*, *ae*, *uu* en *ue* zouden nu, gelijk gisteren besloten was, ten 9 ure aanvangen. Uit naam van een aantal noord-nederlanders, deed de heer van Lennep een motie van orde. Door hem werd herinnerd dat alles wat deze zaak betrof, op het zesde kongres reeds in het breede en grondig besproken was en dat de vraag, zoo als zij daar lag, volstrekt geen belang had voor Noord-Nederland. Overeenkomstig het programma, dat wel degelijk inhield, dat er geen onderwerpen behandeld mogten worden die niet tevens voor beide landen van belang waren, hoopte hij dat men dit niet uit het oog zou verliezen, terwijl hij, als zijne meening, er bij voegde er niet zeker van te zijn of niet de meeste noord-nederlanders de vergadering zouden verlaten, indien men overging tot het behandelen van wat hij achtte slechts een huishoudelijke vraag voor de belgen te zijn.

De heer Conscience verzette zich hier met alle kracht tegen. Naar zijn inzien gold het hier onmiskenbaar een algemeene nederlandsche zaak, die voor den opsteller van het algemeen Nederlandsch woordenboek van het hoogste gewigt was. Het scheen dat de spreker de kwestie niet goed had begrepen. Op grammatische gronden laten dergelijke zaken zich niet afdoen. Wat men ook zou mogen beslissen, indien het niet rust op praktische gronden, zal die beslissing volkomen onverschillig zijn. Vergeet niet, mijne heeren, zoo sluit zijn slotwoord, vergeet niet dat het een pligt is naar eenheid te streven, ten einde den vijand de wapenen uit de hand te nemen, door hem opgevat op grond van het onbestemde dat in onze spelling de overhand heeft. — In dezen strijd nu mengden zich ook de heeren Ecrevisse en Vuylsteke, en niet het minst professor Jonckbloet, die een hartelijk woord van bevrediging liet hooren. Indien wij van meening waren, dus was zijn bewering, dat de kwestie van huishoudelijken aard was, dan geschiedde dit, dewijl zich hier geen wetten laten stellen, en omdat men nimmer iets moet willen wat men niet kan. Dit nu was hier het geval. Men mogt hier een beslissing nemen en *ae* in plaats van *aa* schrijven. In Noord-Nederland zou er niemand gevonden worden van genoegzamen invloed om die verandering te doen gelukken, zoo als de belgische schrijvers dat in Vlaanderen zouden kunnen doen. Indien de noord-nederlanders het kongres zouden verlaten, zoo de spellings-kwestie op het tapijt mogt worden gebragt, dan lag daarin nog geen bewijs opgesloten als zou het hun aan belangstelling in de zaak ontbreken. Eenheid, zie, dat was onze bedoeling, maar daarom nog niet zoo zeer eenheid van *spelling* als wel eenheid van *zin*; en die zal niet verbroken worden, al schrijven de noord-nederlanders met dubbele *a* en de vlaamsche belgen met *ae*. Ten slotte toonde hij aan, dat het verwijt, als zou onze taal geen taal zijn, dewijl zij zich niet tot vastgestelde regels laat dwingen, onjuist was. Heeft men niet gezien dat de fransche schrijvers het alles behalve onder elkander eens zijn, waar het de taalregels geldt? en daarbij in Duitschland, het land dat zoo zeer naar eenheid streeft, werft men veel meer spellings-stelsels aan dan in Nederland, het noorden en zuiden bijeen genomen.

Professor David nam nu het woord om de beschuldiging te bestrijden, door sommige leden tegen hem ingebragt, als of hij het programma zou hebben verloochend, dat zuiver letterkundig-historisch of grammatikaal is. Zijne verhandeling van gisteren was daar om die beschuldiging te ontzenuwen; zijne verhandeling, die, in de Handelingen opgenomen, aan een ieder ter beoordeeling zou worden voorgelegd, opdat men zou kunnen nagaan wat er onder anderen was van sommiger meening, die hem toedichtte als zou hij gesproken hebben tegen den geest der letterkundige kongressen, waarvan tot heden toe alle staatkundige en godsdienstige kwestiën zijn uitgesloten geweest.

Na hem betrad de heer Vuylsteke de tribune om de gisteren gehouden redevoering van professor David te bestrijden. Deze vurige kampioen uit de gelederen van het jonge Vlaanderen overschreed in zijne aller geestigste en scherpzinnige wederlegging nu en dan bijna de grenzen der parlementaire welvoegelijkheid, zoo dat de voorzitter niet mogt nalaten hem te herinneren dat hij op het punt was om personeel te worden. De heer Vuylsteke wenschte te voorkomen dat men de belangrijke kwestie van taal en spelling zou voorbij loopen. De heer David was bevreesd dat de staat van verwarring, van schisma, die voor 1840 aanwezig was, door de nu voorgestelde spelling met de dubbele *a* op nieuw ontstaan zou. Hij, spreker, en al de voorstanders van de dubbele *a* willen in tegendeel het schisma doen ophouden, want al wordt door slechts de helft der letterkundigen, die zich nu van de *ae* bedienen, de spelling met de dubbele *a* aangenomen, dan zal er reeds een groote stap zijn gedaan om dat schisma te doen verdwijnen. Diegenen alleen zullen schismatieken zijn, die onwrikbaar verkleefd zijn aan wat zij hun geheele leven gedaan hebben, en die ongezind zijn om iets op te offeren aan de nieuwe behoeften van den tijd of om af te stappen van oude gewoonten. Volgens den spreker heeft de heer David *ex professo* alle argumenten, die voor de vlaamsche spelling kunnen pleiten, behandeld. Onder anderen heeft hij aangevoerd, dat de ouden de voorkeur gaven aan de spelling met *ae*. Maar wat bewijst dat? Moeten wij de voorkeur blijven geven aan de trekschuiten en diligences der ouden? Hier is het inroepen der ouden een dwaling. De redenaar van gisteren heeft ook nog beweerd dat door hollandsche schrijvers van gezag het gebruik der *ae* wordt aangeprezen, en dat de vlamingen dwaas zouden handelen, indien zij eveneens de dubbele *a* gebruikten. Maar zijn antwoord is: *Vous jetez sottement vos qualités aux autres.* Nog is door den heer David gezegd dat de hollandsche en vlaamsche taal twee talen zijn, en dat vooral het onderscheid van godsdienst dit verschil heeft doen ontstaan, maar in Nederland, waar de bevolking uit protestanten en katholieken bestaat, bemerkt men immers tusschen hen geen verschil van spelling? De hoogleeraar heeft beweerd dat de hollandsche taal stijver is dan de vlaamsche; maar voorliefde voor de *ae* heeft de scherpzinnigheid van den heer David, helaas! verstompt, want het is niet de hollandsche taal; die men kan beschuldigen dat zij stijf is, maar de schriften van enkele letterkundigen zijn het. Hierin vergist zich de heer David, wien de spreker toch wel die elementaire waarheid niet zal behoeven te leeren, dat de taal iets geheel anders is dan de stijl. Zijne stelling dat de vlaamsche en hollandsche taal twee verschillende talen zouden zijn was dus ongelukkig. Er bestaat geen enkele taalkundige grond voor diens verlangen. De spreker acht zich onbevoegd, om te beslissen over een spelling die een godsdienstigen grond heeft. Door hem en door allen die met hem instemmen is de dubbele *a* aangenomen, dewijl hem op historische gronden die spelling beter voorkomt. Immers de ontwikkeling der taal heeft in het Noorden plaats gehad en is daar zeker het sterkst. De daar in praktijk gebragte regelen moesten door ieder nederlandsch schrijver worden aangenomen, die naar eenheid op het gebied der taal smacht, die de vaste overtuiging heeft dat dualisme daar tot de onmogelijkheden behoort of verderfelijk is. De tweede reden waarom de wederlegger van den hoogleeraar David en diens medestanders de dubbele *a* en *u* wenschen te gebruiken, ligt daarin dat men een lange *a* en *u* door verdubbeling moet vormen even als de *ó* en niet door er een geheel vreemde letter bij te voegen (een onzes inziens juiste bewering; zoo de vlaming zou willen verdubbelen zou hij even goed de *o* bij de *a* kunnen voegen, daar hij „slaot" zegt). Eenheid van taal had men een overtolligheid genoemd; hij kwam tegen die bewering ten sterkste op. Er moet één schrift door ons gebruikt en zoo doende onze taal tot eenheid worden gebragt, ten einde daardoor de vestiging eener zedelijke kracht uit te breiden en eenheid te maken van een verschil, dat nu juist door de grenzen der beide volken bepaald wordt. Hier geldt verschil van godsdienst allerminst en het is de wensch van den spreker, dat de vergadering verschoond zal blijven van een verhandeling over de godsdienst uit hoofde der orthografie. De hoogleeraar David heeft voorspeld dat het gebruik der dubbele *a* en *u* nooit door de vlaamsche natie zal worden aangenomen, maar die voorspelling zal evenmin worden vervuld als de profetie van hen, die in 1840 van meening waren, dat de nieuwe spelling nimmer ingang zou vinden. De in 1840 door professor David behaalde overwinning is spreker een waarborg van de zegepraal der spelling welke nu wordt verlangd. Ten slotte, het zijn niet meer onervaren jongelingen die de dubbele *a* voorstaan. Zij is reeds aangenomen door eenige notarissen en gemeentebesturen, ja deser dagen is er zelfs een dagblad in de nieuwe spelling verschenen. De spreker besloot zijne met kracht en geestdrift uitgesproken en vaak door toejuichingen afgebroken rede met uit te roepen: Het zal ons een groote troost zijn als wij, Noord en Zuid, te zamen en niet meer afgezonderd, tot volmaking der taal voorwaarts streven!

Nu stond de heer Beets op met te zeggen dat zijne gedachte soms van de diskussie werd afgetrokken. Het was of hij den beijaart hoorde, wiens klokken statige toonen hem toeriepen: *vivos voco*, de levenden roep ik; *mortuos plango*, de dooden beluid ik; *fulgura frango*, de vlammen blusch ik. (Gij weet dat dit de opschriften op de klok van den Halletoren zijn). Het vernemen van die toonen deed in hem de vragen oprijzen: Wie zijn hier de levenden? Wie zijn hier de dooden? Welke vlammen worden hier gebluscht? Uitnemend werden deze vragen met betrekking tot de taalkundige kwestie, hier aanhangig, en met het oog op de tegenwoordige vergadering, beantwoord. De *ae* en *ue* zouden nimmer de dooden zijn, omdat het leven hen is gewaarborgd in de onvergankelijke schriften van vroeger eeuw, waarin ze worden aangetroffen; de levenden waren hier geroepen om er over te beraadslagen vredig en degelijk, en de vlammem die hier moeten worden gebluscht zouden die der tweedragt en verdeeldheid wezen, terwijl het klokkenspel der eensgezindheid boven alles uit in deze vergadering zou worden vernomen. „Maar, dus ging hij voort, vraagt men mij wat ik daarmede zeggen wil, dan antwoord ik: „die taalkundige en historische redenen voor de *ae* hebben mijn sympathie. Van harte deel ik in al hetgeen ik daaromtrent gehoord heb. Ik zou die *ae* ook in Nederland kunnen erkennen, mits zij maar onder de levenden behooren. Gaarne zal ik die *ae* nog menigmalen in de onsterfelijke werken onzer oude schrijvers aanwijzen, maar ik raad aan, ons niet te ver te laten leiden door onze grammatische sympathien wanneer praktische oorzaken er ons toe brengen een anderen weg in te slaan." Hij eindigde met te verklaren dat het aannemen der schrijfwijze van *aa*, *uu* in de vlaamsche taal een krachtig middel zou wezen om de voortbrengselen harer letterkunde eene betere toekomst in Nederland te verschaffen.

Nadat de heeren Ecrevisse van Eecloo en de heer Dod van Brussel hadden gesproken, — de eerste over zijn bekeering ten voordeele van de *aa* en *uu*, in welke betuiging hij een gepaste hulde aan den heer David bragt, wiens vanen hij nu had verlaten, al had hij er te 's Hertogenbosch onder gestreden, de tweede de redenen heeft ontvouwd waarom er in het vlaamsch geen wetenschappelijke boeken bestaan, welk punt door den heer Ecrevisse even was aangeraakt, en welke reden hoofdzakelijk daarin bestond dat zij geen lust hadden hun tijd aan vergeefschen en ondankbaren arbeid te wijen, omdat vlaamsche wetenschappelijke werken geen aftrek vonden — sprak de heer mr. H. J. Koenen van Amsterdam een redevoering uit over Kiliaan, wiens lexikografische kundigheden door hem krachtig werden in het licht gesteld. Hij werd zeer toegejuicht — en niet het minst aan het einde zijner taak, toen hij met de eenigzins gewijzigde regels van Bilderdyk besloot:

> Kent, belgen, kent uw taal en heel haar overvloed;
> Zijt meesters van de taal, gij zijt het van 't gemoed.

En nu plaatste zich de heer Vrambout, de goeverneur van West-Vlaanderen, die de sympathie van alle noord-nederlanders heeft gewonnen door de echte humaniteit waarmede hij zich jegens een ieder gedroeg, op de tribune, te kennen gevende, dat hij de besluiten zou doen voorlezen van zijnen koning, waarbij aan drie van Neêrlands voornaamste letterkundigen de Leopoldsorde was toegekend. Telkens toen de namen van Beets, Jonckbloet en ten Kate werden vernomen, daverde de zaal van toejuichingen, en teregt, omdat de keuze inderdaad gelukkig is, terwijl er niet minder geestdrift in de zaal heerschte toen de zelfde waardige man eveneens een brief voorlas van den baron Gericke van Herwijnen, waarin deze hem mededeelde, dat door ons goevernement tot ridders van den Nederlandschen leeuw waren benoemd de heeren baron Jules de Saint Génois, voorzitter van het kongres, en Mertens, de kundige bibliothekaris der stad Antwerpen.

Ik heb u nog niet gezegd, dat wij op onzen togt naar het stadhuis op den hoek van het akademie gebouw alhier een beer zagen, die ditmaal in een doctors gewaad stak. Zijn oorsprong dagteekent uit de middeleeuwen, toen hier nog toernooijen plaats grepen, terwijl hij zoo wat één en de zelfde betrekking vervult als het *Manneke-pis* te Brussel en de *Eijerboer* te Antwerpen. Het versje, waarmede hij voorzien was had den heer van Zeggelen aanleiding gegeven tot het vervaardigen van een dichtstukje, getiteld de doctorale beer te Brugge, en dat ik zoo gelukkig was magtig te worden om er u een afschrift van te bezorgen. Ik vertrouw dat gij mij dit dank zult weten — mij en den geestigen dichter, die het op zijne u bekende wijs zoo gelukkig voordroeg. De met „ aangehaalde regels zijn de uitdrukking van den beer.

„ De Beer is altijd welgezind,
„ Als 't kermis is of feest,
„ Omdat hij 't volk oprecht bemint,
„ Al is hij maar een beest.
„ Vandaag pakt hij bijzonder uit
„ In 'ond doctoors gewaad!
„ Elk schrijver uit het noord en zuid
„ Is hem een kameraad.
„ Bravo, bravo, dat doet hem deugd,
„ Dat men voor taal een feeste geeft;
„ Nu denkt hij aan zijn eerste jeugd,
„ Want Vlaandrens volk herleeft."

Het rijmpje wekte menig lach
Van vreemde, vriend en buur,
Daar menig oog verwonderd zag
Naar 't wonderlijk figuur.
En menig doctor uit den stoet,
Van Brugge's taalkongres,
Beloofde, uit dees' collega's groet,
Zich 't allerschoonst gunste,
Ook hij, zelfs die niet wijken mogt
Met doctoralen graad.

Vond zich[illegible] bij d'intree-togt
Als Oranje's kameraad.
Was eenmaal hier de beer patroon
Van steekspel en tournooi;
Hij hangt op nieuw een huldekroon
Aan de eeuwen-oude kooi.
Het zij zoo! Heeft de strijdlust nu
[illegible] wapen opgevat,
Geen bloed stroomt bij het *a* en *u*
In de oude vlaamsche stad.
Men doemt bij trommel en trompet
Versleten vorm naar 't graf,
Geen nood! Is 't hart in gloed gezet,
't Loopt met een sisser af.
Men daagt elkaâr naar elders uit
En scherpt het kloek verstand,
En maakt elkanders troepen buit,
En — drukt elkaâr de hand.
Men suizebolt bij al 't gesoes,
Van straatzang en festijn,
En neuriet in een gullen roes:
„Waar kan men beter zijn."
En zie de koude beer wordt warm
En bromt: ja, 't zal wel gaan,
Heeft Zuid en Noord elkander d'arm,
Zij zullen stevig staan;
De vrees is lang reeds aan den loop,
't Vooroordeel naar de maan,
En 't vriendenkoppel zal vol hoop
Zijn toekomst tegen gaan.
En is de vraag van *a* en *u*
Een onbesliste vraag,
En volgt, wat over blijft voor nu,
Een morgen op van daag,
Waar ééne taal de broeders bindt,
Aan oude deugd en trouw,
Daar blijven ze ook goed buur, goed vrind,
Het oog op eigen schouw.
Hoor, hoe de beer de les ons leest
In doctoraal gewaad,
Zorg Brugge vóór het makke beest,
Hij blijve uw kameraad.
Maar wat hij preêkt of hoe hij knort
Door zedeles of glos,
Zorg dat geen buur hem meester wordt,
En roept: Je beer is los!

Deze met den meesten bijval ontvangene voordragt werd gevolgd door een woord van den heer Halbertsma, van Deventer, en wel naar aanleiding van des heeren Koenens rede over Kalvein, Plantyn en van Schuere. Of zij geleerd was? Halbertsma en geleerd zijn synoniem, al beweerde hij dat er geen synoniemen zijn in eenige taal ter wereld, en dat de mensch de taal zelve is. Bij zijne geleerdheid paart hij een helderheid welke slechts aan weinigen gegeven is, zoo dat men van hem ook leert zeggen: „Le style c'est l'homme". Zijne mededeelingen waren echter nog wel zoo belangrijk voor de Handelingen als voor het kongres, omdat niet ieder op de hoogte is ze te begrijpen, laat staan naar waarde te schatten.

Na hem was de taak aan professor de Vries om verslag uit te brengen van de hoogte waarop het woordenboek staat. Gij kent de vroegere verslagen van den degelijken taalkundige; welnu gij zult u dus eenigzins van het nu geleverde een denkbeeld kunnen maken wat stijl, inkleeding en voordragt betreft. Ik zal den veelzins begaafden man niet op den voet volgen, omdat het verslag een deel, en zeker niet het minste, zal uitmaken der Handelingen. Het woordenboek, zeide hij, is bestemd om volledig, ordelijk en duidelijk de debatten der moedertaal ten toon te spreiden en aan de praktische behoeften der landgenooten te voldoen. Het is bestemd om te getuigen van de eenheid der taal die in de beide deelen van het dietsche vaderland bestaat, en de eenheid van Noord en Zuid te verzekeren. Het is dus een nationale onderneming en tevens een uiting der liberale begrippen van onzen tijd. Wat de werkzaamheden zelve betreft — het voorbereidend tijdperk kan nu geacht worden gesloten te zijn. De alfabetische rangschikking der woorden op de eerste letter is afgewerkt, terwijl al de artikelen met de woorden *aan* beginnende voor de pers gereed liggen. Dr. J. te Winkel, wiens lof in betrekking tot de vaderlandsche lexicografie niet behoeft te worden verkondigd, heeft zich de bewerking tot levenstaak gesteld. Wanneer met de uitgave een aanvang zal kunnen gemaakt worden laat zich niet juist bepalen; maar hij hoopt dat voor de bijeenkomst van het volgende kongres, de eerste aflevering van het woordenboek zal verschenen zijn — eene belofte, die met levendig gejuich werd beantwoord, waarna de voorzitter een pause van een uur voorstelde, waaraan de leden dan ook wel behoefte hadden, daar de vergadering ten 9 ure was geopend. Eer men uit elkander ging, gaf de voorzitter nog te kennen dat de in beleefdheden onuitputtelijke eere-president de kongresleden ten 9 ure bij zich noodigde op een soirée.

Ten bestemder ure droeg nu professor Heremans van Gent een stuk over de eenheid en het provincialismus op het gebied der taal voor. Hij waarschuwde ernstig tegen een maar al te veel veld winnende neiging om zich in de schrijftaal van bewoordingen te bedienen, welke meer uitsluitend in provincie- of gemeente te huis behooren. Hoe wel het provincialismus niet geheel te wraken is zoo moet hij zich toch verzetten tegen het besigen van provinciale bewoordingen zoo wel door schrijven als in officiële stukken. Uit het gesprokene nam nu de heer Sermon van Brussel aanleiding om eenige woorden te wisselen [illegible] de zelfstandige naamwoorden met zwakke verbuiging.

De heer Aug. Snieders [illegible] die, volgens het programma, voornemens was het zegelregt en andere punten betrekkelijk de dagbladpers te bespreken, doet afstand van het woord, nu [illegible] ter oore is gekomen dat de nederlandsche regering voornemens is het zegelregt op de dagbladen niet meer te heffen. Zijn [illegible] welde het licht zien in het Antwerpsch handelsblad — [illegible] orgaan van genoemden schrijver. De heer Laussens [illegible], sprak daarop over den schadelijken invloed der fransche letterkunde op het vlaamsche karakter, en tevens over de middelen om dien te keer te gaan. De verkondiging dat men in eene nauwere aansluiting op taalgebied met Noord-Nederland een vasten steun zou vinden voor de nationaliteit, werd met een daverende toejuiching ontvangen. Hij werd op het spreekgestoelte vervangen door den heer Ghert van Wijk, die *een gesprek voordroeg, dat wel niet in Sokratischen* vorm gesteld was, doch wezenlijk vernuftig eenige gebrekkige taalvormen aan de kaak stelde, waarna de heer Wens uit Brugge eene aanduiding van maatregelen gaf om het gebruik der vlaamsche taal algemeener te maken, welke verhandeling al blijken droeg van naauwgezette studie en van een eerbiedwaardige zelfstandigheid, welke laatste hem wel eens buiten de grenzen deed gaan van het door het programma bepaalde gebied, zoo dat dan ook de heer Banck, naar aanleiding van het door den heer Wens aangevoerde omtrent onlangs te Antwerpen gehouden vlaamsche meetings, meende te moeten protesteren tegen de bedoelingen zoo wel in de dagbladen als in sommige redevoeringen, het kongres toegedicht. Het lag toch geheel buiten hem en de zijnen om de bevordering der nederlandsche taal dienstbaar te maken aan staatkundige oogmerken.

En nu zou de volkstribuun Jan van Rijswijck optreden. Ik zou ongaarne het kongres hebben gemist al ware het bijna alleen om hem niet te hebben hooren spreken. Ik kan begrijpen hoe hij in Antwerpen op staatkundig gebied zich moet bewegen, hetgeen hem hier verboden was, doch dat hij telkens met een ongewone scherpzinnigheid en meer gewone brutaliteit als bij vergissing betrad zoo 't scheen. Hij zeide er zich echter *voor te zullen wachten, want het zou wel een dwaas zijn,* die niet wist welk register hij uit zijn orgel moet trekken, als hij weet voor welke ooren hij spelen moet. Het is mij onmogelijk u al zijn kwinkslagen en zetten terug te geven: zijn gezegde, dat men de fransche koorts met het kina der nederlandsche taal moet genezen, wil men het vaderland redden, zal wel in 't geheugen blijven voortleven van ieder die hem hoorde. Zoo veel is zeker dat het kongres na zijn *harangue* als 't ware was gebiologeerd; want even als de voorzitter, die niet vroeg of iemand nog het woord wenschte te hebben, waren de leden huiverig het te vragen uit vrees dat er een vonk uit pas aangedragen kruid zou vallen, die tot ontploffingen zou aanleiding geven. Geen vraag, maar ook geen antwoord meer. Zelfs geen bedankje aan het bureau; geen openlijke hulde aan Brugge — niets van dat alles; maar in de plaats daarvan een *afdruipen en wegsluipen* als of men de nawerking van 't gehoorde nog duchtte — nadat reeds de voorzittershamer voor goed gevallen was. 't Was zonde en jammer. Hier was nu de stemming gedrukt, niet op het diner van gisteren, waar het aan innige ontboezemingen geenszins ontbroken heeft, evenmin als op het diner bij den goeverneur, waar heden onder anderen de heeren Koenen, van den Bergh, van Zeggelen, Keller, Conscience, Delcroix, de Saint-Génois, alsmede de stenografen van 't kongres, genoodigd waren, gelijk er maandag de professoren Brill, Jonckbloet, Heremans, met de heeren Beets, Versnayen, te Winkel, Verheyen en anderen hadden aangezeten — welke allen slechts ééne stem hadden over eene ontvangst, die in der daad navolgenswaardig mag worden genoemd. De drie kongresdagen werden ook bijgewoond door zijn ambtgenoot, den kommissaris des konings in Zeeland, wiens minzaamheid en voorkomendheid zeker ieder uwer landgenooten heeft ingenomen, die, 't zij op den dag der vergaderingen of op de bijeenkomsten in het hotel des heeren Vrambout met hem in gesprek trad, en de dronk op het banket, hem door den heer de Laet toegebragt, en met geestdrift gedronken, was maar niet en kompliment uit „ik en weet niet wat" (om eens een oogenblik met den zeeuwschen Cats te spreken), maar eene hulde even verdiend als opregt geuit.

Ten negen ure werd den goeverneur een serenade door de kongresleden aangeboden op 't oogenblik dat zij bij deze gelegenheid nog eens zouden te zamen zijn met den vlaamschen vlaam. Met een mijner vrienden sprekende en wijzende op het zamengestoomde volk op de markt, welks aantal dat van zondag nog overtrof, gevoelden wij iets in ons binnenste dat van ontroering geleek, want een treffend gezigt van 't balkon, waar zoo vele mannen, de edelsten uit Noord en Zuid, bijeen waren die „op en in de borst het teeken droegen van hun adel," leverde die massa op, welke als het ware de strijders voor zijne taal, die het ter nauwernood leeren mag, begroette in hunne belangstellende blikken, als weet het maar al te goed welk een kracht er schuilt in de waarheid: de taal is gansch het volk. Ook ons drong die waarheid diep in de ziel waar de stem der verbroedering zich nog luider en luider liet hooren, in verband met de waarheid dat Nederland en Vlaanderen als taalverwante landen niet zijn te scheiden, maar dat zij moeten gescheiden blijven ieder onder den vorst die over hen regeert. Het woord des konings te Sluis gesproken, is ook de uitdrukking van het noord-nederlandsche volk: wij verlangen geen duim gronds van een ander, maar zullen 't ons ook niet laten ontnemen.

Tot laat in den avond bleven wij in de schaduw van den prachtigen Halletoren bijeen, die zich buiten om het paleis van de provincialen raad verheft, en aan wiens voet de menigte een volksbal vierde zoo ordelijk, zoo vrij van hollandsche uitgelatenheid, maar toch zoo gepast vrolijk, dat ik ons volk wel een les had willen doen nemen aan hun houding. En toen ik ten één ure terug kwam uit de engelsche taveerne, waar wij een *poos nog hadden vertoefd met het jonge Vlaanderen,* gloeijende van vrijheidsliefde, geest en levenslust, had de overgebleven massa zich geschaard voor het hôtel des goeverneurs. Eer deze sich verwijderen wilde om zich als wij ter ruste te leggen, had hij nog eens een blik willen werpen van achter de pilaren op die „het 't was in de mei dansende menigte," maar zoodra was niet een uit hun midden hem gewaar geworden of allen staakten hun dans en hun zang, om den laatsten te doen overgaan in het uit het hart gevloeide „où peut-on être mieux," waarmede terstond de muziek op de extrade instemde. Ik sliep in met die herinnering en met den wensch dat, al is Brugges oude grootheid voorbijgegaan, het op nieuw moge ontwaken, gelijk het een heerlijk teeken van leven heeft gegeven in deze dagen, onvergetelijk voor allen wie het gegeven was ze bij te wonen, en zeker vruchtbaar voor de eenheid der taal en voor de verbroedering der zonen van den dietschen stam. Moge het waar zijn wat de vriend van wien ik straks gewaagde, be*weerde, dat de „dageraad reeds licht."* Ik *zeg met Ledeganck,* waar hij haar toesprak in vroeger dagen:

O ga dat plegtig hooggetij
Voor u niet zonder les voorbij!

en voeg er bij ook voor velen van ons die er getuigen mogten wezen van den onveranderden aard der vlamingen, boven wier hoofden in deze dagen de schimmen van Maerlant en Breydel hebben gezweefd. S.

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

Nadat door verschillende berigten en geruchten de publieke opinie omtrent het lot van Garibaldi her- en derwaarts is geslingerd, leest men thans eindelijk in het officiëel dagblad te Turijn het volgende:

„Eenige dagbladen verwijten het goevernement dat het nog zijne plannen niet heeft doen kennen betrekkelijk het lot dergenen, welke deel genomen hebben aan de laatste oproerige bewegingen.

„Daar het hier eenvoudig betreft de wet toe te passen en aan de justitie den vrijen loop te laten, was het goevernement volstrekt niet verpligt zich daaromtrent te verklaren.

„Terwijl de feiten echter in verschillende provinciën gepleegd zijn, moet er nog slechts bepaald worden welk geregtshof het bevoegde is om daarvan kennis te nemen, daarbij tevens in acht nemende wat de openbare veiligheid mogt eischen."

Het schijnt derhalve dat de italiaansche regering hare populariteit geheel ten offer zal brengen aan den wil van Napoleon, die ook de weinige dankbaarheid, nog bij de italiaansche bevolking aanwezig, spoedig zal verliezen en thans zelfs den heer Palavicini tot kommandeur van het legioen van eer heeft benoemd. Overigens verneemt men dat de parlementsleden Fabrizzi en Mordini zich nog te Castel-Nuovo in hechtenis bevinden.

Omtrent den indruk welken de nota van het officiëel dagblad en de handelwijze van Napoleon in Italië heeft gemaakt is nog niets bekend, terwijl ook geen enkel berigt wordt aangebragt betrekkelijk den toestand van Garibaldi. Eene mededeeling der geneesheeren op 12 dezer, luidde eenigzins gunstiger dan de vorige.

Het dagblad La France zegt dat het kabinet Ratazzi „gewaarschuwd" is om niet langer Rome aan Italië te beloven. Dit zou zekerlijk als den genadeslag kunnen worden beschouwd. Na te hebben verklaard dat Garibaldi de eenigste hinderpaal was ter verkrijging der italiaansche hoofdstad, na op dit standpunt dien Garibaldi te hebben onderdrukt, zou de heer Ratazzi door Napoleon thans verpligt worden om Rome geheel weg te schrappen op zijn politiek programma.

Het huwelijk van den koning van Portugal en prinses Maria Pia van Savoye, zal plaats hebben in het laatste gedeelte dezer maand.

Langzamerhand verspreiden zich geruchten omtrent den inhoud van den brief welke door den mexikaansche president Juarez aan Napoleon zoude zijn geschreven. In dezen brief wordt aan den franschen keizer voorgesteld een wapenstilstand te sluiten welke een bepaalden tijd zoude duren. Intusschen zou een manifest worden uitgevaardigd aan de bevolking, opgemaakt in overeenstemming met den vertegenwoordiger van Frankrijk, waarbij deze tot eene vrije stemming werd opgeroepen omtrent den regeringsvorm. Gedurende het plaats grijpen dezer stemming zouden alle vijandelijkheden worden gestaakt, terwijl Juarez met zijne regeringsleden zich uit de hoofdstad zouden verwijderen. Dat echter dergelijke plannen door den franschen keizer zullen worden afgewezen is wel waarschijnlijk, daar de belangrijke versterking naar Mexiko, welke men op 60.000 man berekent, blijkbaar nog iets meer ten doel heeft dan het uitwisschen der nederlaag bij Puebla, en welligt — zoo als wij reeds vroeger opmerkten — met eene erkenning der Zuidelijke staten in verband moet gebragt worden.

Het zal wel geen betoog behoeven dat het ons onmogelijk is de debatten der kamer in alle bijzonderheden na te gaan, hoe belangrijk ze overigens ook mogen zijn: slechts in algemeene trekken kunnen we deze onzen lezers schetsen, om nu en dan enkele veel beteekenende gedeelten van sommige redevoeringen mede te deelen. Na de verklaring van den minister von der Heydt hebben zich zestig leden tot het houden van redevoeringen doen inschrijven. De heer von Sybel was de eerste, die onder toejuichingen der kamer tegen de verklaring van den minister heeft geprotesteerd, bewerende dat het goevernement zich had schuldig gemaakt aan eene schandelijke schending der konstitutionele beginselen. De heeren Waldeck en Carlowitz hielden insgelijks eene redevoering tegen de handelwijze der regering; de laatste verklaarde „dat, als de konstitutie aan het goevernement regt gaf om gelden uit te geven tegen den wil der kamer, dergelijke konstitutie, om eene uitdrukking van den graaf von Rechberg te gebruiken, het papier niet waard zou wezen, waarop zij geschreven was."

De heer de Virchow betoogde „dat er voor het ministerie slechts twee wegen open waren om getrouw te blijven aan de konstitutie: eene aftreding of de ontbinding der kamer."

De generaal von Roon, minister van oorlog, deed de spanning der gemoederen tot het hoogste toppunt stijgen door een aller hevigsten uitval tegen vorige sprekers. „Men spreekt van de armoede des lands — zeide hij — en als men reist ziet men hoe iedereen toch nog geld heeft om zich te amuseren" (gemompel). Hij verklaart verder dat de regering in haar regt was door te handelen zoo als zij gedaan heeft. „Aan de minachting waaraan Pruissen in het buitenland bloot staat heeft de regering geen schuld. Het is juist de oppositie waarmede

de kamer zich tegenover het goevernement heeft geplaatst, welke daarvan de oorzaak is (teekenen van afkeuring).

De geheele stemming der leden van het ministerie en der kamer droeg overigens de blijken dat er van beide zijden met hardnekkigheid zou gestreden worden.

De laatste berigten uit Polen getuigen van voortdurende spanning. Bij eene huiszoeking in de schilder-akademie te Warschau heeft men op de gewapende magt geschoten, terwijl een ander berigt spreekt van een adres aan de regering waarbij door den adel verklaard wordt dat strenge maatregelen ten eenen male nutteloos zullen zijn en alleen eene toenadering tusschen regering en natie mogelijk is, als Polen wederom in de regten is getreden die gewaarborgd zijn.

ZEETIJDINGEN.

Maandag is van de reede van Rammekens naar zee gezeild het barkschip *Baron van Heemstra*, gez. F. Nepperus, bestemd naar Java.

— Sedert 12 dezer zijn uit zee gekomen, bestemd naar Antwerpen: *St. Ossion*, gez. Strallon, *Bon Accord*, gez. Colville, beide van Bassein; *Minerva*, gez. Maass, Riga; *Amelina*, gez. Letrudie, Camillas; *Adèle*, gez. Clausen, New-York; *Cesar*, gez. de Jong, Buenos-Ayres; *Honour*, gez. Graham, Farwey; *Louis*, gez. Durt, Konstantinopel; *Cathinka*, gez. Niehaus, Petersburg; *Ino*, gez. Cole, *William & Lucy*, gez. Ellis, beide van Londen; *Precioso*, gez. Kruse, Klaperanda; *St. José*, gez. Lope, Bilbao; *Eagle*, gez. Hanson, Schotland; *Centaurée*, gez. Lohon, Bourdeaux; *Speculation*, gez. Petersen, Memel. Naar Gent bestemd: *Ring Dove*, gez. Barnwele, Engeland; *Killarney*, gez. Bolland, Goole; *Tugend*, gez. Fretwurst, Riga; *Deo Gloria*, gez. Muller, Bergen.

Van Antwerpen naar zee gezeild: *de Tweelingen*, gez. Poorta, *Caroline & Sira*, gez. Svendsen, beide naar Koningsbergen; *Sylphiden*, gez. Marchussen, Krageroe; *Bille of Devon*, gez. Hooper, Venetië; *Hunrich von Tham*, gez. Schutt, Elseneur; *Emilie*, gez. Hansen, Leith; *Himalaya*, gez. Davids, Newcastle; *Johannes*, gez. Linde, Engeland; *Noord-Holland*, gez. Fyn, Buenos-Ayres; *Voorwaarts*, gez. Doeuwes, Triest; *Malakoff*, gez. Jaga, Valparaiso; *Hans & Christine*, gez. Ohlsen, *Caprera*, gez. Bosso, *Zuaglie*, gez. Daprela, alle naar Genua; *Pepita*, gez. Avecedo, Havanna; *Celestina Melpina*, gez. Salon, Bourdeaux; *Eugenie*, gez. Nieberding, Cardiff; *Carlo*, gez. Martinolich, New-York; *Riga*, gez. Penselius, Liverpool; *Mathilde*, gez. Fountas, St. Sebastian; *Octavie*, gez. Jepsen, Lissabon. Van Gent gezeild: *Sophia Maria*, gez. Maass, Oostzee; *Helena*, gez. Pybes, Cardiff; *Johanna Georgine*, gez. Larsen, *Maria*, gez. Budig, *Heinrich III*, gez. Ehlers, alle op avontuur.

— Den 14 dezer is van Veere naar zee gezeild de engelsche schooner *Effort*, gez. G. Eskdale, van Middelburg in ballast naar Newcastle; en den 15en aldaar binnengekomen de nederlandsche kof *Johanna*, gez. E. H. Oldenburger, met hout van Narva naar Middelburg bestemd.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM 17 september. In de op heden alhier door de Nederlandsche handelmaatschappij gehoudene veiling van 500486 balen Java, Padang en Macassar koffij, is alles verkocht en zijn onder anderen de volgende prijzen besteed:

No.				Cents.
9.	54743 balen Java,		blank, iets geelachtig enkel BS.	46
15.	10778 „	„	groenachtig spekaard	$47\frac{1}{2}$
17.	20938 „	„	groen West-Ind. aard met wit	47
21.	73185 „	„	bleek, iets groenachtig enkel BS.	$45\frac{1}{2}$
22.	62077 „	„	groenachtig iets bleek enkel BS.	$45\frac{1}{2}$

Graanmarkten enz.

AMSTERDAM 17 september. Tarwe en gerst onveranderd. Raapolie op zes weken f $49\frac{1}{2}$. Lijnolie op zes weken f 46.

MIDDELBURG 17 september. Raapolie f 49. Lijnolie f $49\frac{1}{2}$. Patentolie f 51 per vat op 6 weken, op kontant f 1 lager.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 17 september.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	$2\frac{1}{2}$ pct.	$64\frac{1}{2}$
	dito Nationale dito	3 „	$76\frac{3}{4}$
	dito dito dito	4 „	$99\frac{7}{8}$
	Aand. Handelmaatschappij	$4\frac{1}{2}$ „	$137\frac{3}{4}$
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5 „	$101\frac{7}{8}$
	Certifik. Hope & co.	4 „	$74\frac{1}{4}$
	dito dito 1855, 6de serie	5 „	$90\frac{1}{4}$
	dito	6 „	$53\frac{5}{8}$
	Aand. spoorweg		192
	Leening 1860	$4\frac{1}{2}$ „	—
Polen.	Schatkistobligatien	4 „	$79\frac{1}{4}$
Spanje.	Obligatien	2 „	$44\frac{3}{8}$
	dito binnenlandsch	3 „	$48\frac{1}{4}$
	Certifik. coupons bewijzen		—
	Krediet instelling		—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5 „	$52\frac{5}{8}$
	dito amsterdamsche	5 „	—
	dito nationale	5 „	$61\frac{1}{2}$
	dito 1847/1852	$2\frac{1}{2}$ „	—
	Bank aktien	3 „	733
Belgie.	Certifikaten bij Rothschild	$2\frac{1}{2}$ „	55
Portugal.	Obligatien	3 „	$45\frac{11}{16}$
	dito nieuwe	3 „	$45\frac{1}{4}$
Grenada.	dito		—
Venezuela.	dito	$2\frac{1}{4}$ „	$26\frac{1}{4}$
Illinois	dito	7 „	$78\frac{3}{4}$
Mexiko	dito	3 „	$31\frac{1}{8}$

Londen 16 sept. ten 12 ure. Consols $93\frac{1}{8}$.
Weenen 16 sept. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 71,40.
Parijs 15 sept. (slotpr.) $4\frac{1}{2}$ pct. compt. 96,25 3 pct. 69,95.

Coupons en losbare obligatien.

AMSTERDAM 15 september. Metalliek f 23,77½ ; Engelsche f —,— ; Diverse engelsche in £ f 11,67½ ; Engelsche Russen f 11,67½ ; Fransche f 55,50 ; Belgische f 55,75 ; Pruissische f 34,50 ; Spaansche piasters f —,— ; Spaansche coupons per fr. f —,— ; Hamb. Russen f 38,12½ ; Russische in zilveren roebels f 34,— ; Poolsche in fl. f 26,62½ ; Nationale metalliek f 28,77½ ; Dollars f —,—.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:

P. DIERMANSE
en
A. M. SONIUS.

Middelburg,
den 16 September 1862.

Deze is dienende tot bijzondere en algemeene kennisgeving.

Heden beviel voorspoedig van een ZOON, Vrouwe A. W. SNOUCK HURGRONJE — VERSLUYS.
Middelburg, 13 September 1862.

Middelburg, 16 September 1862.
Voorspoedig bevallen van een ZOON, P. R. SWAAN, geliefde Echtgenoot van F. J. M. BOURDREZ.

De GEMEENTE-ONTVANGER van Middelburg waarschuwt een iegelijk, ter voorkoming van kosten, om zijne verschuldigde termijnen in den Hoofdelijken Omslag over 1862 onverwijld ten zijnen Kantore te voldoen.

NATUURKUNDIG GEZELSCHAP.

De Lessen in het aanstaande wintersaizoen zullen een aanvang nemen op Maandag den 20 October e. k.

Daarbij zullen hoofdzakelijk de volgende onderwerpen worden behandeld, te weten:

Als inleiding: Uitvindingen van den laatsten tijd op Natuurkundig gebied; eenige Lessen over geluid; voorts over Botanie, inzonderheid wat betreft den groei en de ontwikkeling der in dit Eiland groeijende Gewassen; eindelijk over de warmte.

Nieuwe Leden, die verlangen *van den beginne af aan* de Lessen bij te wonen, worden uitgenoodigd zich vóór den 8 October e. k. aan te melden bij den Heer A. MAGIELSE, Secretaris van het Gezelschap.

TEEKENAKADEMIE.

DIRIGERENDE LEDEN der Teekenakademie binnen de Stad Middelburg maken bekend, dat de uitdeeling der **Medailles en Prijzen** aan de Oefenaren en Leerlingen zal plaats hebben op Woensdag den 24 September 1862, des middags ten 12 ure, in het Gebouw der Akademie, en dat na afloop der Prijsuitdeeling, des namiddags van 3 tot 6 ure, alsmede den volgenden dag van 10 tot 4 ure, de toegang voor het Publiek zal worden opengesteld, ter bezigtiging van de Prijsteekeningen en hetgeen verder door de tegenwoordige en vroegere Oefenaren is aangeboden.

Namens Dirigerende Leden,
J. D. M. DE STOPPELAAR.

OPENBARE AANBESTEDING.

KERKVOOGDEN der Hervormde Gemeente te VEERE zullen, op Woensdag den 24 September 1862, des voormiddags ten elf ure, in de Konsistoriekamer, onder nadere goedkeuring aanbesteden:

Het doen van eenige vernieuwingen en herstellingen aan het Kerkgebouw dier Gemeente.

Het Bestek ligt ter inzage in het Logement DE KAMPVEERSCHE TOREN.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den eerstondergeteekende, en bij den Opzigter van den Waterstaat J. BOURDREZ, te Middelburg. Brieven franco.

De aanwijzing in loco zal plaats hebben op Zaturdag den 20 September, des voormiddags van 10 tot 12 ure.

Veere, 10 Sept. 1862. Kerkvoogden voornoemd,
J. P. VAN DEN HEUVEL, Voorz.
J. M. KUILER, Secretaris.

OPENBARE VERKOOPING op Maandag 22 September en volgende dagen, telkens aanvangende des avonds ten vijf ure, in het **Klein Schuttershof**, ten overstaan van den Notaris P. VAN DE GRAFT, van eene aanzienlijke partij **KRAMERIJEN**, waaronder

KINDERSPEELGOED,
PORSELEIN, ARTIKELEN DE LUXE enz.,

benevens een KRAAM, KISTEN en hetgeen er verder zal gepresenteerd worden; al deze Goederen behooren tot het Faillissement van T. N. VAN DER HEEM te 's Gravenhage. — Alles op Vrijdag 19 en Zaturdag 20 September, van 9 tot 12 en van 2 tot 5 ure, te zien.

J. DE SCHINKEL,
Ondernemer van Verkoopingen.

OPENBARE VERKOOPING.

De Notaris P. LOEFF zal op Zaturdag den 20 en Maandag den 22 September 1862, des voormiddags ten 10 ure, op de Bovenzaal van de Societeit DE VERGENOEGING, op de Groote Markt te Middelburg, in het openbaar te koop aanbieden:

EEN HOFSTEDEKE,
gelegen in de Gemeente **Vrouwepolder**, bij Gapinge;
DRIE HUIZEN MET ERF,
te Sint-Laurens, en 36 Perceelen
WEI- EN BOUWLAND,
gelegen onder de Gemeenten Sint-Laurens, Vrouwepolder, Serooskerke, Grijpskerke, Meliskerke en Biggekerke.

Inlichting verlangende, vervoege men zich bij JAN VADER te Meliskerke, PIETER BAART te Ritthem, den WelEdelen Heer H. REKKER te Middelburg, CHRISTIAAN VAN ROOIJEN te Grijpskerke, WILLEM MIDAVAINE te Oostkapelle, JACOBUS POPPE te Veere, den Heer DE RUYTER te Sint-Laurens, of ten Kantore van den Notaris te Koudekerke; zullende bij allen Boekjes, de omschrijving der Perceelen enz. bevattende, verkrijgbaar zijn, en ten Kantore van den Notaris, ook inzage der Kadastrale Kaarten kunnen worden genomen.

ZEGT HET VOORT.

UIT DE HAND TE KOOP **twee WONINGEN** met ongeveer **twintig Roeden GROND**, aan den Singel buiten de Sint Geertruidspoort, wijk V no. 26 en 27. Adres bij den Notaris D. VERHULST.

Een aantal NEDERLANDSCHE, BELGIESCHE en FRANSCHE **DAGBLADEN** zijn met primo October aanstaande, tegen verminderden abonnementsprijs, aan het Bureau der Middelburgsche Courant verkrijgbaar. De nederlandsche kunnen weinige uren na de ontvangst, de buitenlandsche den volgenden dag worden afgeleverd.

249ste STAATS-LOTERIJ.

Voor bovenstaande Loterij zijn te bekomen HEELE EN GEDEELTEN VAN **LOTEN**, ten Kantore van den Collecteur te Middelburg.

FREDRIKSHAVENSCHE DEELEN.

IN LOSSING aan de **Werf de Volharding** het Schip CATHARINA ELISABETH, direct aangekomen van **FREDRIKSHAVEN**, met eene Lading puike **GREENEN DORSCHVLOERDEELEN**, van diverse lengten.

DEN BOUWMEESTER, BORSIUS & VAN DER LEIJE.

UIT DE HAND TE KOOP twee **MOLENROEDEN**, benevens **Afbraak**, enz., afkomstig van den gesloopten Molen DE TWEE GEBROEDERS.

Te bevragen op de **Zaagmolens.**

Gedurende deze week IN LOSSING **Brusselsche KOLEN.** H. J. DRONKERS.

BLOEMBOLLEN in alle soorten, te bekomen bij den Bloemist A. BLAAS Ez.

Bij de Wed. M. VAN OUWERKERK, Smallekade G 56, is bij voortduring verkrijgbaar het van ouds bekende geheime **Middel tot uitroeijing** van Ratten, Muizen enz.

Zij die inlichtingen behoeven omtrent Mevrouw de Wed. VAN HANSWIJK en hare Dochters, Huurster en mede Bewoonsters van het Huis in de Noordstraat C no. 30, is men bereid die te geven ten huize in de Krommeweele, L 35.

Eene **Keukenmeid** benoodigd van middelbaren leeftijd, in Gesticht No. 2.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.
Uren van vertrek in September.

VAN MIDDELBURG.			VAN ROTTERDAM.		
Donderdag 18.	's morg.	7 ure.			
Vrijdag 19	„	8	Vrijdag 19	's midd.	12 ure.
Zaturdag 20	„	9	Zaturdag 20	's morg.	6
Zondag 21	„	10	Zondag 21	„	6
Maandag 22	„	11	Maandag 22	„	6
Dingsdag 23	„	11,30	Dingsdag 23	„	7
Donderdag 25	's midd.	12	Woensdag 24	„	8,30
Vrijdag 26	's morg.	6	Vrijdag 26	„	8,30
Zaturdag 27	„	6	Zaturdag 27	„	10,30
Zondag 28	„	6	Zondag 28	„	10,30
Maandag 29	„	6	Maandag 29	„	10,30
Dingsdag 30	„	6	Dingsdag 30	„	10,30

ATTENTIE S.V.P.

Het geëerde Publiek van Middelburg en van de omliggende Plaatsen wordt hiermede berigt de aankomst van den Reiziger der MAGAZIJNEN van GEMAAKTE HEEREN EN BURGER KLEEDINGSTUKKEN, voor het wintersaizoen, en zal, voor rekening der Magazijnen **De Vlijt** en **De Belgische Concurrent**, beiden gevestigd te **Rotterdam**, aan buitengewoon GOEDKOOPE PRIJZEN, soliede en mooije **KLEEDINGSTUKKEN**, alle naar de laatste mode gefabriceerd, aan de huizen komen aanbieden; ook kan men hem laten ontbieden, en is te spreken bij den Heer CIKARDIE, op den Dam alhier.

Ons aanbevelende die zich met eerbied noemen,
J. S. VAN VRIESLAND & COMP.
Directeuren der Magazijnen van Rotterdam.

PRIJS-COURANTEN aan het Logement van den Heer CIKARDIE gratis verkrijgbaar.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.